

AUGEO LEERT

Effectonderzoek onder leerkrachten

Trauma-sensitief lesgeven: de positieve resultaten van een pilot

Draagt trauma-sensitief lesgeven bij aan een verbeterde relatie tussen leerkracht en leerling en aan het functioneren van leerlingen in de klas? Dat wilde Augeo onderzoeken in een pilot op drie scholen in Den Haag. Hoewel we nog geen harde conclusies kunnen trekken, wijzen de eerste resultaten op een positief resultaat.

Leerkrachten

Voor dit onderzoek vroegen we leerkrachten van drie scholen in Den Haag één of meer leerlingen te selecteren van wie zij weten dat zij ingrijpende ervaringen hebben. Deze leerkrachten selecteerden bijvoorbeeld een leerling die thuis mishandeld of verwaarloosd is, wiens ouders met veel ruzie en geweld uit elkaar gaan, die een ouder heeft met ernstige psychiatrische- of verslavingsproblemen of die op school is gepest. Op drie momenten vulden leerkrachten over deze leerling(en) een vragenlijst in. De vragenlijst bestond uit een onderdeel met vragen over de relatie die de leerkracht met de leerling heeft en een onderdeel met vragen over het functioneren van de leerling op school. Tussen de tweede en de derde meting volgden de leerkrachten de online cursus Trauma-sensitief lesgeven.

Als het gaat over de relatie tussen de leerkracht en de leerling, wijzen de resultaten in de richting van een positief effect. Voor de cursus beoordeelden de leerkrachten de relatie met leerlingen over wie zij de lijst invulden al als positief. Na de cursus geven ze aan dat de relatie nog iets positiever is geworden. Zij rapporteren dat er minder conflicten waren en dat zij iets meer nabijheid ervoeren.

“Zoveel mogelijk veiligheid bieden, positiviteit en structuur en duidelijkheid. Dus geen onverwachte situaties.”

- Juf Marjolein -

Over het effect van de cursus op het functioneren van de leerling op school (bijvoorbeeld de motivatie, taakgerichtheid, werktempo en sociale positie van de leerling) kunnen we (nog) geen uitspraken doen: waarschijnlijk is de tijd te kort en de onderzochte groep te klein om duidelijke effecten te kunnen zien. Alleen bij de leerlingen uit de bovenbouwgroepen lijkt lichte verbetering te zijn in hun functioneren op genoemde gebieden, dat verschil is echter klein.

Kinderen met ingrijpende ervaringen

Ook wilden we weten in hoeverre kinderen zelf aangeven dat het beter met hen gaat als de leerkracht trauma-sensitief lesgeeft. In de groepen 5 tot en met 8 hebben alle kinderen een vragenlijst ingevuld. De analyses zijn uitgevoerd op de gegevens van kinderen die aangegeven hebben dat het (soms of vaak) niet zo goed met hen gaat.

Negatieve interacties

Het eerste onderdeel van de vragenlijst bestond uit vragen over de mate waarin de kinderen steun ervaren van hun juf of meester. Uit de analyses blijkt dat de leerlingen aangeven dat het aantal negatieve interacties is afgenomen. Het gaat dan bijvoorbeeld om het gevoel van de leerling dat de leerkracht hem of haar de schuld geeft, dat de leerkracht nare dingen tegen het kind zegt of dat de leerkracht dingen vraagt die eigenlijk te moeilijk zijn. Dit effect was al te zien na het invullen van de tweede vragenlijst, dus voordat de leerkracht de cursus heeft gevolgd. Aandacht voor het thema en het invullen van een vragenlijst draagt blijkbaar al bij aan het verminderen van negatieve interacties.

Ervaren stress

Het tweede deel van de vragenlijst bestond uit vragen over hun geestelijke en lichamelijke functioneren, bijvoorbeeld of ze zich rustig en ontspannen voelen in de klas, of ze vaak moeten huilen of boos worden, of ze lichamelijke klachten hebben zoals buikpijn of vermoeidheid. Tijdens de looptijd van het onderzoek geven de leerlingen aan dat zowel hun geestelijke als het lichamelijke functioneren is verbeterd. Dit effect is al te zien nadat de kinderen de eerste twee vragenlijsten hebben ingevuld. Alleen al aandacht (zowel van de leerkracht als van de leerlingen) voor hoe zij zich voelen in de klas heeft dus al een positief effect hierop. Dit effect zet door nadat de leerkrachten de cursus hebben gevolgd. In sterkere mate voor hun lichamelijke functioneren, maar ook geestelijk voelen kinderen zich iets beter nadat de leerkracht de cursus trauma-sensitief lesgeven heeft gevolgd.

Algemeen functioneren

Het derde onderdeel van de vragenlijst bevatte vragen over het emotionele, sociale en school functioneren van de leerling. Hiervoor geldt hetzelfde: al na de tweede meting, dus voordat leerkrachten de cursus hebben gevolgd, zien we een verbetering. Leerlingen functioneren emotioneel en sociaal beter. Aandacht voor dit thema en het invullen van vragenlijsten hierover heeft al een positief effect.

Conclusie

We kunnen met enige voorzichtigheid zeggen dat er een klein positief effect is te zien bij leerkrachten én leerlingen. Dat positieve effect zou deels in gang gezet kunnen zijn door het afnemen van vragenlijsten bij leerlingen en leerkrachten waardoor (meer onbewust) aandacht besteed is het ervaren van ingrijpende ervaringen en trauma-sensitief lesgeven. Sommige effecten zetten door nadat leerkrachten de cursus over trauma-sensitief lesgeven hebben gevolgd. Bij de leerkrachten kunnen we zeggen dat zij een iets positievere relatie hebben met de leerling met ingrijpende ervaringen, met name als het gaat om afname van conflicten en toename van ervaren nabijheid. Ook bij de leerlingen kunnen we een voorzichtig effect zien: zij ervaren minder negatieve interacties met de leerkracht, voelen zich lichamelijk en geestelijk fijner in de klas en functioneren emotioneel beter.

Wil je meer informatie over de resultaten van dit onderzoek of de cursussen van Augeo academy?

Mail dan naar info@augeoacademy.nl

Driebergen, november 2016